

SPOLUÚČAST ODDĚLENÍ TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU NÁRODNÍHO MUZEA NA VÝSTAVÁCH ZA POSLEDNÍ OBDOBÍ

Šárka Rámišová

Oddělení dějin tělovýchovy a sportu (dále jen ODTVS) si dlouhodobě zakládá na dobrých vztazích a spolupráci s muzei a galeriemi po celé České republice nejen v rámci příprav a výběru exponátů do výstav zaměřených na témata spojená s dějinami sportu a tělesné výchovy. I když se do výstavního plánu Národního muzea již delší dobu větší expozice se sportovní tematikou nevešla, sbírky jsou permanentně vystavovány i v rámci výstav, které se sportovně-tělovýchovného fenoménu dotýkají pouze okrajově. V rámci decentralizace a zpřístupnění sbírek Národního muzea široké veřejnosti jsou velmi časté a vítané výpůjčky do regionálních expozic. Navazují se tak mezimuzejní kontakty, které jsou základem pro další spolupráci. Během loňského roku 2016 proběhlo na 16 výstav se sportovní tematikou po celé republice.

Pro absenci stálé sportovní expozice začíná být trendem, že si jednotlivé sportovní svazy vytváří své specifické a specializované výstavní prostory a síně slávy. V současné době jsou otevřeny fotbalové a hokejové expozice, které si zřídily svazy nedaleko svých základů. Především Síně slávy českého hokeje vystavuje v mnoha vitrínách historické předměty dokumentující vývoj a význam hokeje u nás, které jsou z velké části zastoupeny sbírkovými předměty ODTVS. Mimo stálou část výstavy své prostory s několika vitrínami věnují krátkodobým výstavám, kde se vystavují mimo jiné i předměty, které jsou pro dlouhodobé expozice nevhodné. Ta poslední výstava se zaměřovala na historii hokejových mužstev v Praze a nahradila výstavu extraligových klubů. Svou expozici situoval Český svaz ledního hokeje do obchodního centra. Tato volba se zdá zprvu přinejmenším zvláštní, avšak je neuvěřitelně prozíravá. Přibližuje expozici do nekulturních prostor, které lidé v dnešní době bohužel navštěvují častěji než muzea či galerie. Jak zní prastaré rčení: „Když nejde Mohamed k hoře, musí hora k Mohamedovi.“

Existuje však ještě mnoho zvědavých lidí, kteří se rádi za kulturou vypraví. Bylo by však chybné soustřeďovat veškeré kulturní vyžití pouze do hlavního města Prahy. Vedle specializované trvalé expozice horolezectví, která vznikla pod patronací Českého horolezeckého svazu na zámku v Adršpachu, mohl zájemce o českou sportovní historii v posledních letech navštívit expozice napříč republikou v Olomouci, ve Vyšším Brodě, Vysokém Mýtě, Turnově, Vrchlabí, Poděbradech, Litovli, Novém Městě na Moravě, Chebu, Ostravě, Brně, Koutvých Radčích, Opavě či Blatné. Témata výstav se vážou z pravidla k historii regionu. V městě Litovel je tak zřízená stálá expo-

zice k zápasníkovi Gustavu Frištenskému, jehož osobní pozůstalost byla věnována Národnímu muzeu po jeho smrti. Předměty dokumentují jeho počátky, období slávy i zapomnění. Vystavená jsou jeho ocenění, vyznamenání, ceny, obrazy, činky, ale také předměty, které vyráběl v době věznění. Celé město svým čestným občanem doslova žije, a tak sem expozice plně zapadá. Kam jinam pak situovat putovní výstavu o cyklistice nežli do Polabí. Výstava připravovaná Regionálním muzeem v Kolíně se zaměřila na její počátky, vysoká kola. Pro velký úspěch se stala výstavou putovní. Loňská část se konala v Poděbradech a výstava zakomponovala do libreta rovněž místní lázeňská specifika.

Rok 2016 byl ve znamení letních olympijských her v brazilském Riu de Janeiru. Poštovní muzeum ve Vyšším Brodě se zaměřilo na zmapování nerealizovaných olympijských her. Ze sportovních sbírek jsme jim mohli tak zapůjčit odznaky z nerealizovaných her v Tokiu v roce 1940. Ve sbírkách se nachází a na výstavě byly vystaveny makety soutěžních návrhů sportovních olympijských areálů v Praze na Maninách, které byly tvořeny při příležitosti kandidatury Prahy pro letní olympijské hry v roce 1980, jíž se vzdala ve prospěch Moskvy. Při této příležitosti mohlo být vystaveno i oblečení organizátorů a drobné upomínkové předměty z bojkotované olympiády v Los Angeles v roce 1984. Mezi vystavenými exponáty byly i reklamní předměty pro nedávnou kandidaturu Prahy pro právě proběhlé hry v roce 2016. Významnost sportovního svátku byla doceněna i prezentací kolekce originálních olympijských plakátů z Archivu tělovýchovy a sportu v prostorách památníku Vítkov.

Regionální muzea se velmi ráda věnují historii sportu a tělovýchovy ve své lokalitě. Takto pojalo výstavu Ostravské muzeum, které v roce 2015 uspořádalo výstavu k zisku titulu Ostrava, město sportu, ale i muzeum ve Vysokém Mýtě. Bohatě historické sbírky Národního muzea využili pro dokumentaci vývoje sportu, na kterou navázala představení významných sportovních osobností svého kraje. Ceníme si i spolupráce s Muzeem romské kultury v Brně, které se zaměřilo na významné romské sportovce, a tím chtělo motivovat současnou generaci.

Oddělení dějin sportu a tělovýchovy ve svých rozličných sbírkách spravuje trojrozměrné předměty, archiválie, knihy, fotografické a audiovizuální fondy. A nemůžeme si pod nimi představit pouze nářadí, náčiní, medaile, odznaky a vlaječky, ale také předměty značných uměleckých hodnot – obrazy, kresby a plastiky od řady významných umělců. Z toho dů-

vodu nezřídka spolupracujeme s galeriemi. Jedna z posledních výstav právě probíhá v Domě U Kamenného zvonu v Praze, kde Národní galerie vystavuje souborné dílo Jaroslava Horejce. Sbíрка ODTVS uchovává jeho plastiky, které měly funkci sportovních cen.

Rok 2015 přinesl i jednu nevšední spolupráci na mezinárodní výstavě opomenutého akademického malíře Vlastimila Košvance, jehož dílo se díky jeho obdivovatelům z muzea Martinengo Villagana v Itálii vrátilo po téměř šedesáti letech zpět do Čech. Soubor autorových děl prožíval svou navrácenou slávu v Itálii, kde se konalo již několik výstav. O závěru Košvancova života se však příliš nevědělo. Dokázala jej osvětlit právě sbírka ODTVS, která spravuje na 30 obrazů se sportovní tematikou z let 1954–1961. Obrazy aktů na pozadí pražské scenérie, lidových motivů a portrétů významných osobností tak doplnily obrazy z kolekce vytvořené pro bývalé Muzeum sportu a tělovýchovy. Byly jimi především díla na motivy I. dělnické spartakiády na Maninách

v roce 1921 a I. celostátní spartakiády v roce 1955. Sbíрка uchovává rovněž portréty Jindřicha Chaloupeckého, návrhy na jeho pomník, ale také návrhy na plakáty zvoucí do výše zmíněného muzea sportu. Zahraniční organizátoři ve spolupráci s Národním muzeem chtějí i nadále pokračovat a soubornou výstavu vypravit i do světa. V jejich krátkodobém plánu je momentálně Florencie, v dlouhodobém horizontu umělecké Mekky jako Paříž, New York a Hongkong.

V závěru roku 2016 ODTVS spolupracovalo s Vlastivědným muzeem v Olomouci na přípravách již třetí výstavy se sportovní tematikou, pro rok 2017 jí je jachting. Tvorba rešerší, restaurování a digitalizace sbírkových předmětů je práce s přípravou výstav bezpodmínečně spojená. Nelze tedy hovořit pouze o spolupráci s externími pracovníky, ale i s vlastními, kteří v rámci své odbornosti nedopustí, aby předmět byl vypůjčen v nevhodném stavu, bez dokumentace a řádně sjednané smlouvy. Na slavnostních vernisážích, které by měly práci zakončovat, se ale již plánuje další spolupráce.